

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP-5055/18**, rješavajući apelaciju **Ragiba Zeljkovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 94/14), u sastavu:

Zlatko M. Knežević, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Mirsad Ćeman, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudac

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 15. januara 2020. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Ragiba Zeljkovića**.

Utvrđuje se povreda prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi s pravom na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 10 0 U 003524 17 Uvp od 7. juna 2018. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, u skladu članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od 90 dana od dana dostavljanja ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, „Službenom glasniku Republike Srpske” i u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Ragib Zeljković (u daljnjem tekstu: apelant) iz Glamoča, podnio je 5. septembra 2018. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 10 0 U 003524 17 Uvp od 7. juna 2018. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda zatraženo je 28. novembra 2019. godine da dostavi odgovor na apelaciju.

3. Vrhovni sud je dostavio odgovor 9. decembra 2019. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Rješenjem direktora Kantonalne administrativne službe u Livnu (u daljnjem tekstu: Kantonalna služba) broj 1032275000 od 16. juna 2016. godine apelantu nije priznato pravo na srazmjernu starosnu penziju koja pada na teret bosanskohercegovačkog nosioca osiguranja. Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar (u daljnjem tekstu: Federalni zavod PIO), rješenjem broj FZ 3/8/1-35-1-72-5/15 od 2. augusta 2016. godine, odbio je apelantovu žalbu protiv prvostepenog rješenja.

6. Apelant je pred Kantonalnim sudom u Livnu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) tužbom pokrenuo upravni spor protiv drugostepenog rješenja, pa je Kantonalni sud, presudom broj 10 0 U 003524 16 U od 27. marta 2017. godine, apelantovu tužbu odbio.

7. Apelant je zatim podnio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke (u daljnjem tekstu: zahtjev za vanredno preispitivanje) Vrhovnom sudu, koji je osporenim rješenjem broj 10 0 U 003524 17 Uvp od 7. juna 2018. godine apelantov zahtjev odbacio. U obrazloženju ovog rješenja Vrhovni sud je naveo da Zakon o upravnim sporovima (u daljnjem tekstu: ZUS) „ne sadrži odredbe kojima se propisuju uslovi pod kojima stranke mogu poduzimati radnje u upravnim sporovima (konkretno za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke)“. Stoga se, kako je zaključio Vrhovni sud, u smislu člana 55. ZUS-a shodno primjenjuju odgovarajuće odredbe Zakona o

parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP). U vezi s tim, Vrhovni sud je naveo da je odredbom člana 301.b stav 1. ZPP propisano da stranka može podnijeti reviziju putem punomoćnika koji je advokat, a da izuzetno od stava 1. tog člana stranka može sama podnijeti reviziju ako ima položen pravosudni ispit, odnosno da za stranku reviziju može podnijeti punomoćnik koji je, prema odredbama ZPP ili drugog zakona, ovlašten da zastupa stranku i koji ima položen pravosudni ispit (stav 2. člana 301b. ZPP). Zbog toga je Vrhovni sud pozvao apelanta da u ostavljenom roku dostavi dokaz o položenom pravosudnom ispitu uz napomenu da će u suprotnom zahtjev odbaciti kao izjavljen od neovlaštenog lica, prema odredbi člana 44. stav 1. ZUS-a.

8. Apelant se u odgovoru na ovakav zahtjev suda pozvao na odredbu član 41. ZUS-a, pa je istakao da smatra da nije u obavezi dostavljati bilo kakvo uvjerenje u smislu odredbe člana 301.b st. 1. i 2. ZPP. S obzirom na činjenicu da apelant nije dostavio dokaz o položenom pravosudnom ispitu, Vrhovni sud je odbacio apelantov zahtjev za vanredno preispitivanje.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

9. Apelant smatra da mu je osporenim rješenjem prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), kao i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije te zabrana diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije. Apelant je iscrpno naveo tok upravnog postupka, upravnog spora i postupka po zahtjevu za vanredno preispitivanje. Naročito, apelant smatra da je Vrhovni sud proizvoljno primijenio odredbu člana 55. ZUS-a u vezi sa članom 301.b st. 1. i 2. ZPP. Po apelantovom mišljenju, u konkretnom slučaju nije primjenljiva navedena odredba ZPP, jer se radi o zahtjevu za vanredno preispitivanje u upravnom sporu koji je regulisan ZUS-om. Naime, kako apelant obrazlaže, odredba člana 301.b. ZPP se odnosi „isključivo i samo za reviziju u parničnom postupku ali ne za ostale pravne lijekove“, te smatra da je ova odredba proizvoljno primijenjena u konkretnom slučaju. Na osnovu toga apelant smatra da mu je odbacivanjem zahtjeva na ovakav način prekršeno pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije, kao i pravo na pristup sudu iz člana 6. stav 1 Evropske konvencije. Također, smatra da je drugačije tretiran u odnosu na druga lica u istoj ili sličnoj situaciji, te da je zbog toga prekršena zabrana diskriminacije.

b) Odgovor na apelaciju

10. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da u konkretnom predmetu nema kršenja ustavnih prava na koja se apelant pozvao u apelaciji. Vrhovni sud je naročito istakao da je 24. jula 2017. godine, na sastanku Upravnog odjeljenja Vrhovnog suda, usvojeno pravno shvatanje o pitanju koje apelant problematizira u apelaciji, da je objavljeno u Biltenu broj 1-2 za 2017. godinu, a zatim dopunjeno i objavljeno u Biltenu broj 1-2 za 2018. godinu. Stoga je Vrhovni sud predložio da Ustavni sud odbije apelaciju.

V. Relevantni propisi

11. U Zakonu o **upravnim sporovima** („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05), relevantne odredbe glase:

*Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke**Član 41.*

Protiv pravomoćne odluke kantonalnog suda donesene u upravnom sporu stranka može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke [...] Vrhovnom sudu Federacije ili kantonalnom sudu.

Vrhovnom sudu Federacije stranka može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje zbog povrede federalnog zakona ili drugog federalnog propisa ili zbog povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješenje stvari putem kantonalnog suda.

Kantonalnom sudu stranka može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje zbog povrede kantonalnog zakona ili drugih kantonalnih propisa ili zbog povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od uticaja na rješenje stvari.

Zahtjev za vanredno preispitivanje ne može se podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

*Postupak po zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke**Član 44. stav 1.*

Nedozvoljen ili neblagovremen zahtjev iz člana 41. ovog Zakona ili zahtjev koji je podnijelo neovlašteno lice, nadležni sud odbacit će rješenjem.[...]

Član 42. st. 1. i 2.

Zahtjev za vanredno preispitivanje predaje se na način određen u članu 19. ovog Zakona kantonalnom sudu protiv čije odluke se podnosi zahtjev.

Zahtjev i stava 1. ovog člana može se podnijeti u roku od 30 dana od dana dostavljanja stranci sudske odluke protiv koje se podnosi zahtjev.[...]

Član 46.

Nadležni sud presudom odbija ili uvažava zahtjev iz člana 41. ovog Zakona.

Presudom kojom zahtjev iz stava 1. ovog člana uvažava, nadležni sud može ukinuti ili preinačiti sudsku odluku protiv koje je podnesen zahtjev.

Ako Vrhovni sud Federacije ukine sudsku odluku predmet vraća kantonalnom sudu čija je odluka ukinuta, a ako kantonalni sud ukine sudsku odluku predmet vraća vijeću iz stava 3. člana 42. ovog Zakona, odnosno sudiji pojedincu čija je odluka ukinuta. Taj sud, odnosno vijeće ili sudija pojedinac dužni su da izvedu sve procesne radnje, da rasprave pitanja na koja im je ukazao nadležni sud i da donesu odgovarajuću odluku.

Ostale odredbe postupka

Član 55.

Ukoliko ovaj Zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnim sporovima shodno će se primjenjivati odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak.

12. U **Zakonu o parničnom postupku** („Službene novine FBiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) relevantne odredbe glase:

Član 237. stav 1.

(1) Stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravomoćne presude donesene u drugom stepenu u roku 30 dana od dana dostave prijepisa presude.

Član 247. st. (1) i (2)

(1) Nedožvoljenu reviziju odbacit će revizijski sud rješenjem, kao i nepravovremenu ili nepotpunu reviziju, ako to, u granicama svojih ovlaštenja, nije učinio prvostepeni sud.

(2) Revizija je nedozvoljena ako nije izjavljena putem punomoćnika iz člana 301b. ovog zakona, ako ju je izjavila osoba koja nije ovlaštena na podnošenje

revizije, ili osoba koja je odustala od revizije, ili ako osoba koja je izjavila reviziju nema pravni interes za podnošenje revizije, ili ako je revizija izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može podnijeti.

Član 301b.

- (1) *Stranka može podnijeti reviziju putem punomoćnika koji je advokat.*
- (2) *Izuzetno od stava 1. ovog člana, stranka može sama podnijeti reviziju ako ima položen pravosudni ispit, odnosno za nju može reviziju podnijeti kao punomoćnik osoba koja je prema odredbama ovog ili kojeg drugog zakona ovlaštena zastupati je u tom svojstvu iako nije advokat, ako ima položen pravosudni ispit.*

13. U **Biltenu sudske prakse Vrhovnog suda FBiH broj 1-2, januar – decembar 2017. godine** relevantni dio glasi:

Tačka 63.

Pravno shvatanje Upravnog odjeljenja od 24. oktobra 2017. godine

Kada zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke podnosi fizičko ili pravno lice, koje nije advokat, potrebno ga je pozvati da dostavi dokaz o položenom pravosudnom ispitu u svim situacijama.

14. U **Biltenu sudske prakse Vrhovnog suda FBiH broj 1-2, januar – decembar 2018. godine** relevantni dio glasi:

Tačka 63.

Član 301.b stav 2. Zakona o parničnom postupku 2018. godina

Naknadnim davanjem punomoći advokatu za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke nisu otklonjene smetnje za podnošenje ovoga vanrednog pravnog sredstva od strane zakonskog zastupnika koji nema pravosudni ispit

VI. Dopustivost

15. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

17. U konkretnom slučaju apelacijom se osporava rješenje Vrhovnog suda broj 10 0 U 003524 17 Uvp od 7. juna 2018. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 10. jula 2018. godine, a apelacija je podnesena 5. septembra 2018. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je to propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uslove iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

18. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uslove u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

19. Apelant osporava rješenje Vrhovnog suda, tvrdeći da mu je tim rješenjem povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, zatim pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije te zabrana diskriminacije iz člana II/4. Ustava BiH i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa pravom na pravično suđenje.

20. U konkretnom slučaju nesumnjivo postoji spor u vezi sa apelantovim pravom na starosnu penziju, što ulazi u opseg zaštićenih građanskih prava u smislu ustavnog prava na pravično suđenje. U okviru tog spora se pojavilo pitanje efektivnosti zakonom propisanog pravnog lijeka – zahtjeva za vanredno preispitivanje u upravnom sporu. Stoga će Ustavni sud najprije ispitati navode o povredi prava iz člana 13. Evropske konvencije u vezi sa pravom iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. uz Evropsku konvenciju.

Pravo na djelotvoran pravni lijek u vezi sa pravom na pravično suđenje

21. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava

2. ovog člana, što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

22. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.[...]

23. Član 13. Evropske konvencije glasi:

Svako kome su povrijeđena prava i slobode koji su predviđeni u ovoj konvenciji ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred domaćim vlastima, bez obzira na to da li su povredu učinile osobe koje su postupale u službenom svojstvu.

24. Apelant smatra da mu je osporenim rješenjem Vrhovnog suda prekršeno pravo na djelotvoran pravni lijek u vezi sa pravom na pravično suđenje, zato što je zahtjev za vanredno preispitivanje, koji je lično izjavio protiv pravosnažne presude Kantonalnog suda, odbačen proizvoljnom primjenom odredbe člana 55. ZUS-a u vezi sa čl. 247. stav 2. i 301b. st. 1. i 2. ZPP.

25. Ustavni sud podsjeća da član 13. Evropske konvencije svakom licu garantuje pravo na djelotvoran pravni lijek u okviru nacionalnog pravnog poretka protiv povreda prava priznatih Evropskom konvencijom. Pravo na djelotvoran pravni lijek je akcesorno pravo, ali i autonomno procesno pravo. Akcesornost ovog prava znači da na njegovu povredu može da se poziva samo u sklopu i u vezi sa povredom nekog drugog prava priznatog Evropskom konvencijom. S druge strane, njegoa autonomnost znači da primjena ove odredbe ne pretpostavlja nužno da je prethodno počinjena povreda kakvog drugog supstancijalnog prava iz Evropske konvencije. Naime, čak i u slučaju kada sud nije ustanovio da je postojala povreda supstancijalnog prava, on je obavezan da provjeri da li nacionalno pravo sadrži odredbe o djelotvornom pravnom lijeku iz člana 13. Evropske konvencije. Ustavni sud, nadalje, podsjeća da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), član 13. Evropske konvencije treba tumačiti tako da garantira „djelotvoran lijek pred državnim organima“ svakome ko tvrdi da je žrtva kršenja prava i sloboda nabrojanih u Konvenciji (vidi, Evropski sud, *Klass protiv Njemačke*, presuda od 6. septembra 1978. godine, serija A, broj 28, str. 29, stav 64; i *Boyle i Rice protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 27. marta 1988. godine, serija A, broj 131, stav 52).

26. U skladu sa praksom Evropskog suda, pod pravom na djelotvoran pravni lijek podrazumijeva se postojanje pravnog lijeka u bilo kojoj formi u unutrašnjem pravnom poretku

kojim efektivno mogu da se štite prava i slobode garantovane Evropskom konvencijom. Pravni lijek je efikasan (djelotvoran) ako se njime u unutrašnjem pravnom poretku daje pravo na poništenje akta kojim je povrijeđeno neko pravo ili ako tim sredstvom akt može da se izmijeni. Također, efikasnost pravog lijeka podrazumijeva i mogućnost da se njime otkloni povreda prava kao i da žrtva povrede dobije određenu satisfakciju za pretrpljenu povredu. Ako pravni lijek ne ispunjava navedene uslove neće se smatrati djelotvornim u smislu člana 13. Evropske konvencije. Djelotvornost podrazumijeva i ispitivanje povrede u meritumu i donošenje odluke u meritumu (vidi Evropski sud, *Rotaru protiv Rumunije*, presuda od 4. maja 2000. godine, stav 67; i *Asenov i drugi protiv Bugarske*, presuda od 28. oktobra 1998. godine, stav 117).

27. U konkretnom slučaju, Ustavni sud ukazuje da je u ZUS propisan zahtjev za vanredno preispitivanje kao jedan od pravnih lijekova koji se može koristiti u upravnom sporu. U članu 41. ZUS-a eksplicitno je propisano da ovaj zahtjev može podnijeti „stranka“ protiv pravosnažne odluke donesene u upravnom sporu. Također, ZUS propisuje način na koji se zahtjev za vanredno preispitivanje podnosi (član 42.), te postupak po zahtjevu za preispitivanje (čl. 43-46). Odredbe o postupku uključuju i mogućnost odbacivanja zahtjeva ako ga je podnijelo neovlašteno lice (član 44. stav 1.), ali i mogućnost meritornog odlučivanja u slučaju da je zahtjev dozvoljen. Meritorno odlučivanje uključuje mogućnost suda da odbije ili usvoji zahtjev. Ako usvoji zahtjev, onda sud može preinačiti osporenu odluku ili je ukinuti i vratiti na ponovno odlučivanje (član 46). Iz navedenog se može zaključiti da zahtjev za vanredno preispitivanje ispunjava sve uslove djelotvornosti pravnog lijeka, kako to zahtijevaju navedeni standardi Evropskog suda.

28. U odgovoru na pitanje je li odbacivanjem zahtjeva za vanredno preispitivanje apelantu prekršeno pravo na djelotvoran pravni lijek, Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud zaključio da ZUS „ne sadrži odredbe kojima se propisuju uslovi pod kojima stranke“ mogu izjaviti ovaj pravni lijek, pa se, temeljem člana 55. ZUS-a, pozvao na odredbe ZPP koje regulišu pitanje ko je lice ovlašteno za podnošenje revizije. Međutim, Vrhovni sud u obrazloženju osporenog rješenja nije posebno obrazložio ovakav stav. Najprije, nije obrazloženo zašto je, uprkos odredbama čl. 41-46 ZUS-a, sud zaključio da taj zakon ne sadrži odredbe o uslovima za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje, pa se može zaključiti da je taj stav proizvoljan. Osim toga, u odnosu na shodnu primjenu odredaba ZPP o zastupanju, u osporenom rješenju je također izostalo obrazloženje zbog čega sud smatra da je takva shodna primjena opravdana ako se imaju uvidu navedene odredbe ZUS-a. Međutim, u odgovoru na apelaciju Vrhovni sud se pozvao na pravna shvatanja usvojena na sjednicama Upravnog odjeljenja Vrhovnog suda koja su objavljena u Biltenima sudske prakse (vidi, tačke 13. i 14. ove odluke). Iz tih pravnih shvatanja se vidi da je Upravno odjeljenje Vrhovnog suda

zaključilo da se fizičko ili pravno lice „koje nije advokat“ mora pozvati da dostavi dokaz o položenom pravosudnom ispitu „u svim situacijama“, te da naknadno davanje punomoći advokatu „ne otklanja smetnje“ za podnošenje ovog pravnog lijeka. Ipak, ni iz osporenog rješenja, niti iz pravnih shvatanja nije jasno na osnovu kojih odredaba ZUS-a je zauzeto ovakvo pravno shvatanje.

29. Naime, ZUS u članu 55.jasno propisuje shodnu primjenu „odgovarajuće odredbe“ ZPP, samo ako ZUS „ne sadrži odredbe o postupku u upravnim sporovima“. Međutim, kako je Ustavni sud već naveo, članom 41. je propisano da zahtjev za vanredno preispitivanje može izjaviti „stranka“, dakle svaka stranka bez ograničenja. Takvo je i rješenje u ZPP u odnosu na podnošenje revizije (član 237. stav 1.), ali kasnijim izmjenama i dopunama ZPP precizirani su uslovi koje „stranke“ koje izjavljuju reviziju moraju ispuniti da bi se smatrale licem ovlaštenim za podnošenje revizije (čl. 247. stav 2. i 301b. ZPP). Dakle, ograničenja parnične sposobnosti stranke za izjavljivanje revizije u parničnom postupku eksplicitno su propisana zakonom. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je u odluci AP-382/17 ispitivao ograničenje prava na pristup sudu u vezi s tim ko može izjaviti reviziju, te da je zaključio da su zakonom propisani uslovi za izjavljivanje revizije značajno izmijenjeni, što zahtijeva „podizanje stepena stručnosti zastupanja pred najvišom sudskom instancom u entitetima, odnosno efikasniji i stručniji rad prilikom korištenja revizije kao vanrednog pravnog lijeka, što je bilo i nužno s obzirom na dodatne zakonske izmjene u vezi sa dopuštenosti revizije“ (vidi, Ustavni sud, odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-382/17 od 10. maja 2017. godine, objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 39/17, tač. 32-33). Imajući u vidu sveukupne izmjene odredaba o dopuštenosti revizije, Ustavni sud je zaključio da „novopropisana parnična nesposobnost stranaka u revizijskom postupku“ nije dovela do kršenja prava na pristup sudu, odnosno da su ograničenja koja su u vezi s tim nametnuta propisana zakonom, da imaju legitiman cilj i da su proporcionalna i neophodna „u obimu potrebnom da se svrha ograničenja zadovolji u demokratskom društvu, kojim nije došlo do zadiranja u suštinu zajamčenog prava“ (*idem*, točka 34).

30. Međutim, za razliku od ZPP, ZUS nije pretrpio bilo kakve izmjene u vezi sa opštim uslovima za izjavljivanje zahtjeva za vanredno preispitivanje (član 41.) i, naročito, u njemu nisu propisana bilo kakva ograničenja parnične sposobnosti stranaka za izjavljivanje ovog pravnog lijeka. Stoga nije jasno zbog čega je Vrhovni sud smatrao da se u takvom slučaju može primijeniti analogija sa odredbama koje se tiču ograničenja parnične sposobnosti stranaka za izjavljivanje revizije za koju su opšti uslovi drugačiji, odnosno strožiji. Stoga, Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud, u konkretnom slučaju, proizvoljno primijenio odredbu člana 55. ZUS, budući da je pitanje

parnične sposobnosti za izjavljivanje zahtjeva za vanredno preispitivanje eksplicitno propisano u članu 41. stav 1. ZUS-a, pa nema mjesta shodnoj primjeni ZPP.

31. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da je odbacivanjem apelantovog zahtjeva za vanredno preispitivanje zbog toga što ne ispunjava uslove koji moraju biti ispunjeni po ZPP za izjavljivanje revizije i to u situaciji kada ZUS eksplicitno daje pravo „stranci“ da izjavi taj pravni lijek, Vrhovni sud inače djelotvoran pravni lijek učinio nedjelotvornim tako što je apelantu proizvoljno onemogućio pristup tom lijeku. Stoga je, u konkretnom slučaju, prekršeno apelantovo pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi sa pravom na pristup sudu iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

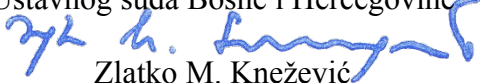
32. S obzirom na to da je utvrđeno kršenje prava na djelotvoran pravni lijek, Ustavni sud smatra da nema potrebe posebno ispitivati navode o kršenju ostalih prava na koja se apelant pozvao.

VIII. Zaključak

33. Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantovo pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije u vezi sa pravom na pristup sudu iz člana II/e) Ustava Bosne i Hercegovine i 6. stav 1. Evropske konvencije kada sud odbaci zahtjev za vanredno preispitivanje analognom primjenom ZPP kojim se ograničava parnična sposobnost stranke da izjavi reviziju, budući da takvo ograničenje nije propisano u ZUS koji sadrži odredbe o tome ko i kako može izjaviti zahtjev za vanredno preispitivanje, pa je primjena člana 55. ZUS-a proizvoljna.

34. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

35. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Zlatko M. Knežević